

Vážená kolegyně, vážený kolego,
obracíme se na Vás s prosbou o spolupráci jako na zástupce odborné veřejnosti, protože v rámci svého studia či profese se zabýváte češtinou. Cestou dotazníkového průzkumu zjišťujeme, co si obyvatelé v České republice myslí o důležitosti spisovné češtiny a o jejím uplatnění i proměnách. Budeme Vám vděčni, když také připojíte svůj názor. Každá pravdivá odpověď je pro nás velmi cenná a bude dál využita. Prosíme Vás o vyplnění tohoto dotazníku, které zabere asi 30 minut. Dotazník je anonymní.
Při vyplňování dbejte prosím na následující doporučení: U většiny otázek zvolíte z nabízených variant odpovědí pouze JEDNU, pokud není výslovně uvedeno jinak. U zbylých otázek máte prostor pro vypsání odpovědi, případně je umožněno označit víc možností, jak to upřesňuje zadání konkrétní otázky.
Za Vaše názory předem děkujeme.

Za tým řešitelů projektu *Fenomén spisovnosti v současné české jazykové situaci*
prof. PhDr. Jana Svobodová, CSc.
vedoucí katedry českého jazyka a literatury s didaktikou
Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

Dotazník pro odbornou veřejnost

1. Který z nabízených výroků nejlépe charakterizuje Váš pohled na spisovnou češtinu? Má se používat:

- vždy v jakékoliv oficiální komunikaci, a to jak v psané, tak také v mluvené formě.
- vždy v oficiálních psaných textech, které jsou určeny pro širší veřejnost. V mluvené formě vždy za určitých okolností, pokud např. vystupujeme na veřejnosti, hovoříme s osobou, kterou blíže neznáme, s někým, koho si vážíme apod.
- hlavně v oficiálních psaných textech. V mluvené formě záleží jen na každém osobně, zda někdy chce a bude spisovně také mluvit.
- jen v psaných textech. Do mluvené komunikace vůbec nepatří, působí tam nepřírozeně až směšně.
- Nemá se používat ani v psaných textech, ani v mluvené komunikaci.

2. Který z následujících výroků nejlépe odpovídá Vašemu názoru na důležitost spisovné češtiny?

- Spisovná čeština má velký význam. Je živá a naprosto vhodná v psané i mluvené podobě. Spojuje všechny občany České republiky, starší i mladší. Měla by se využívat co nejvíc.
- Spisovná čeština má stále svůj význam. Potřebujeme ji, proto by ji každý měl znát. Nejlépe by ji měli ovládat ti, kdo vystupují veřejně. Vedle toho je třeba odlišit takové situace, ve kterých postačí nespisovné vyjadřování, a to hlavně mluvené.
- Spisovná čeština už částečně ztrácí význam. Je poněkud zastaralá, působí nepřírozeně. Hodí se pro písemné dokumenty a oficiální projevy, ale mluvit spisovně se běžně nedá. I přes tyto připomínky bychom si jí měli vážit a podle potřeby ji používat.
- Spisovná čeština rychle ztrácí význam. Patří už jen do učebnic, slovníků, mluvnice a pravidel pravopisu. Je to teorie a s tím, jak se běžně píše a mluví, má málo společného. Přesto se může občas hodit, a to při psaní.
- Spisovná čeština úplně ztratila význam. Jazyková pravidla nejsou důležitá, je zbytečné je od lidí vyžadovat. Ať každý mluví i píše, jak chce.

3. Ve kterém prostředí se podle Vás skutečně setkáváme s mluvenou spisovnou češtinou? Můžete označit víc možností:

- v rozhlase ve většině pořadů;
- v rozhlase jen v některých pořadech (hlavně ve zprávách);
- v televizi ve většině pořadů;
- v televizi jen v některých pořadech (hlavně ve zprávách);
- ve škole ve všech předmětech;
- ve škole ve většině předmětů;
- ve škole alespoň v hodinách češtiny;
- v divadle; v kině;
- v kostele; na církevních obřadech;
- na úřadech (včetně soudů a policie);
- u lékaře; v nemocnici;
- v obchodech; v restauraci;
- na pracovišti;
- doma v běžných každodenních situacích;
- jinde; prosím napište:

4. Vybaví se Vám nějaká známá osobnost veřejného života, která byla nebo je vzorem spisovného vyjadřování? Pokud ano, napište příklad nebo příklady:

5. U kterých z následujících povolání by ovládnutí spisovného mluveného projevu mělo být samozřejmostí?

Můžete označit víc možností:

- učitelka v mateřské škole;
- učitel na ZŠ, SŠ;
- vysokoškolský učitel;
- vědec;
- moderátor a hlasatel v médiích;
- komentátor; redaktor;
- herec; populární umělec;

- veřejný činitel; politik;
- manažer; vedoucí pracovník;
- tiskový mluvčí; tlumočník;
- právník (např. soudce a advokát);
- kněz; církevní hodnostář;
- lékař; pracovník ve zdravotnictví;
- úředník; zaměstnanec ve veřejné správě;
- policista;
- prodavač, prodavačka;
- jiní; prosím vyplňte:

6. U následujících příkladů označte křížkem v příslušném rámečku nebo v obou rámečcích ty varianty (slova, jejich tvary, výslovnost, formulace), které Vám vadí v MLUVENÉM projevu:

- a) v situacích oficiálních, např. ve sdělovacích prostředcích, na pracovních jednáních a konferencích, ve vyučovacích hodinách ve škole, ve veřejných proslovech, během církevních obřadů, případně během jednání na úřadech (označte v prvním rámečku),
- b) v neformálních rozhovorech na pracovišti, debatách s přáteli, kamarády, sousedy, členy rodiny apod. (označte v druhém rámečku).

Pokud Vám některá varianta nevadí v situacích oficiálních ani v neoficiálních, nechejte u ní rámečky prázdné.

☐ <i>starej; dlouhej</i>	☐ <i>(já) su; (já) chcu</i>
☐ <i>zejtra; vejplata</i>	☐ <i>Daruju krev. Pozoruju okolí.</i>
☐ <i>dobrý/y nápady; z malý/yho města</i>	☐ <i>(já) pomůžu; (oni) pomůžou</i>
☐ <i>mlí/iko; polí/ivka</i>	☐ <i>(on) kleknul si; stoupnul si</i>
☐ <i>von tam byl; vokno</i>	☐ <i>Vemte si ještě.</i>
☐ <i>mjesto; mjesíc; průmjer</i>	☐ <i>(my) cestujem; nakupujem</i>
☐ <i>kratke hlašení (vysloveno bez délek)</i>	☐ <i>(oni) navrhuju; hlasuju</i>
☐ <i>saňitka; miňistr</i>	☐ <i>(oni) volaj; dělaj</i>
☐ <i>kfalita; tforba; sfoboda</i>	☐ <i>(oni) volajou; dělajou</i>
☐ <i>ze strachem; ze sestrou (tj. se strachem; se sestrou)</i>	
☐ <i>g narozeninám; g rodičům</i>	☐ <i>přinde v poledne</i>
☐ <i>z láskou; z nápadem</i>	☐ <i>Já bysem chtěl(a).</i>
☐ <i>Slovencko</i>	☐ <i>Mohli bysme přijet. Koupili bysme to.</i>
☐ <i>(křestní) méno</i>	☐ <i>Nic nám neřek. Pak si sed.</i>
☐ <i>zebrat; zešit (tj. sebrat, sešit)</i>	☐ <i>Řekněte to. Sedněte si.</i>
☐ <i>ezemeska</i>	☐ <i>Já mu odpověděl. My to splnili.</i>
☐ <i>my zme (tj. my jsme)</i>	☐ <i>Ty seš starší. Ty seš z Brna.</i>
☐ <i>zhořet; zhnít (tj. shořet, shnít)</i>	☐ <i>v květináču; v gulášu</i>
☐ <i>včerajší; nejlepší</i>	☐ <i>Mluvil s Frantem.</i>
☐ <i>ešče; šťastí</i>	☐ <i>Sedněte si, pane Novák.</i>
☐ <i>dlóhé (tj. dlouhý) dopis</i>	☐ <i>za těma dveřma; počítat s chybama</i>
☐ <i>rovnějc/š; častějč/š</i>	☐ <i>Dal to do kapse.</i>
☐ <i>neco; negdo; nejaký</i>	☐ <i>Měl to v kapsi.</i>
☐ <i>demogracie</i>	☐ <i>lidi; socialisti</i>
☐ <i>ulica; rukavica</i>	☐ <i>rozbil se na kuse (tj. na kusy)</i>
☐ <i>byl odsouzen k veřejným pracem</i>	☐ <i>v Topolánkovo vládě</i>
☐ <i>uvádí ve svých pracech</i>	☐ <i>před pětima; šestima (rokama)</i>
☐ <i>velký muži; různý ceny; černý auta</i>	☐ <i>dvě sta korun</i>
☐ <i>velké písmena; teplé jídla</i>	☐ <i>s(e) dvěma korunami</i>
☐ <i>na našu školu; viděl ju</i>	☐ <i>s dvouma; s obouma</i>
☐ <i>dva auta; dva procenta</i>	☐ <i>mluvil s ňou</i>
☐ <i>bez dvouch; bez obouch</i>	☐ <i>bez tvojeho souhlasu; mojim rodičům</i>
☐ <i>V čom to je? (V)o všom ví.</i>	☐ <i>Kde jdete? (tj. kam)</i>
☐ <i>více častější, méně zdravější</i>	☐ <i>Ostravák, Brňák, Plzeňák</i>
☐ <i>Mi se zdá, že... Mu to pošlete!</i>	☐ <i>Ostraváci, Brňáci, Plzeňáci</i>
☐ <i>On tady přišel. (tj. sem)</i>	☐ <i>Díky povodním přišel o dům.</i>
☐ <i>Není to až tak důležité.</i>	☐ <i>Mějte pěkný den!</i>
☐ <i>Je to jen o penězích.</i>	☐ <i>Dopadlo to, jak to dopadlo.</i>

7. Vzpomenete si na jiné jevy, které Vám ve spisovném projevu vadí? Pokud ano, napište které:

8. Co si podle Vás občané České republiky většinou myslí o spisovné češtině? Spisovná čeština je:

- určitě potřebná
- spíše potřebná
- spíše nepotřebná
- určitě nepotřebná
- nevím; nedokážu to posoudit

9. V současné češtině přibývá slov pocházejících původně z angličtiny, která se různou měrou počešťují. Vyberte podobu/podoby, které Vy osobně považujete za nevhodné ve spisovném PÍSEMNÉM projevu:

esemeska	☐	SMS	☐	SMSka	☐	SMS-ka	☐		
lídr	☐	leader	☐	leadr	☐				
spíkr	☐	speaker	☐	speakr	☐				
image	☐	imidž	☐	imič	☐				
plejboj	☐	playboy	☐	playboj	☐	plejboy	☐		
mítink	☐	mítíng	☐	meeting	☐	meetíng	☐		
pírsíng	☐	piérceíng	☐	pírsíng	☐	piérceíng	☐	piersíng	☐
DVD	☐	dívídíčko	☐	dévédéčko	☐	dývídíčko	☐	DVDčko	☐
showbusiness	☐	šoubyznys	☐	showbyznys	☐	šoubusiness	☐	DVD-čko	☐
resetovat	☐	rezetovat	☐	risetovat	☐				
resenout	☐	rezetnout	☐	ristnout	☐				
mailovat	☐	mejlovat	☐	e-mailovat	☐	majlovat	☐	meilovat	☐
e-mailnout	☐	mejlnout	☐	mailnout	☐	meilnout	☐	majlnout	☐
zabukovat (letenku)	☐			zabookovat	☐	booknout	☐	buknout	☐

10. Jak často se dostáváte do situací, kdy potřebujete psát spisovně?

- vždy, když píšu
- velmi často
- často
- někdy
- málokdy
- nikdy

11. Když zaváháte, co je v psaném textu jazykově správně, kterou z následujících možností zvolíte? Můžete označit víc odpovědí:

- pokusím se to odhadnout
- hledám v příručkách nebo na internetu
- s někým se poradím
- vyhnu se tomu
- neřeším to
- jiná odpověď; prosím vypište:

12. Užíváte v některém z následujících typů PÍSEMNÉ komunikace nespisovnou češtinu? Můžete označit víc možností:

	ano	ne	tento typ komunikace nevyužívám
SMS	☐	☐	☐
soukromá korespondence	☐	☐	☐
e-maily	☐	☐	☐
ICQ, Skype, chatování	☐	☐	☐
blogy	☐	☐	☐
rukou psané vzkazy a poznámky	☐	☐	☐

jinde, prosím vypište:

13. Jak často se dostáváte do situací, kdy potřebujete mluvit spisovně?

- velmi často
 často
 někdy
 málokdy
 nikdy

14. Která z odpovědí nejlépe vystihuje Váš postoj?

- Velmi ocením, když se někdo umí vyjadřovat krásnou spisovnou češtinou, upoutá mě v psaném textu i v mluvené řeči. Vychutnávám si takové projevy, které působí jako vzor. Mrzí mě, že těchto vyjadřovacích vzorů dnes ubývá.
 Líbí se mi, když veřejní představitelé a různé osobnosti mají co sdělit a umí to také vyjádřit kultivovaně a spisovně. Myslím si, že takových příkladů se u nás dá najít ještě dost.
 Občas ocením kvalitní psané spisovné texty, například knihy. V mluvené řeči se u veřejných osob tolik nesoustředím na spisovnou podobu projevu, ale spíš na jeho obsah. K vyjadřovacím vzorům mám neutrální vztah.
 Není pro mě důležité, zda je nějaké sdělení spisovné, moc si toho nevšímám, myslím si, že bez vyjadřovacích vzorů se v životě obejdeme.
 Spisovné texty a mluvené projevy jiných lidí mě po jazykové stránce nezajímají vůbec. Myslím si, že je úplně zbytečné starat se o nějaké vyjadřovací vzory.
 Jiná odpověď; prosím vypište:

15. Jaký je Váš vztah ke kodifikaci (k příručkám se závaznými pravidly pro užívání spisovného jazyka)? Označte jeden z názorů v naší nabídce, který vyhovuje Vaším představám. Jestliže Vám nevyhovuje žádný názor, vyjádřete se vlastními slovy.

- Chci, aby se jazykové příručky neměnily vůbec, aby zachovaly tradice a nezávaděly změny, které se pak další generace (mladší ročníky) musejí učit ve škole.
 Souhlasím s minimálními změnami v kodifikaci provedenými jednorázově (rozhodně ne častěji než jednou za 20 let).
 Jsem pro cyklické (častější než jednou za 20 let) provádění minimálních změn v příručkách.
 Myslím si, že jsou nutné razantní změny v příručkách a že je vhodné je provést jednorázově (ne častěji než jednou za 20 let).
 Myslím si, že kodifikace spisovného jazyka musí cyklicky reagovat na to, jak se mění jazyk, a jsem pro razantní změny v příručkách prováděné častěji než jednou za 20 let.
 Zrušil/a bych veškeré jazykové příručky.
 Místo pro jiný názor:.....
.....

16. Co je podle Vašeho názoru nutné změnit v současné kodifikaci spisovné češtiny:

Údaje potřebné ke statistickému vyhodnocení:

Dotazník je anonymní. Následující údaje slouží pouze ke statistickému vyhodnocení.

Vaše pohlaví: muž žena

Rok narození: Místo narození : Okres:.....

Vaše současné bydliště (název města či obce):

Počet obyvatel obce: do 10 000 10 001 až 50 000 50 001 až 100 000 100 001 a víc

Okres: Kraj:

Ve kterém místě jste strávil/a nejdélší čas života? Místo:

Okres: Kraj:

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- středoškolské s maturitou vyšší odborné
 vysokoškolské bakalářské vysokoškolské magisterské vysokoškolské doktorské

Zaměření vystudovaného/studovaného oboru:

- pedagogické žurnalistické filologické knihovnické sociální umělecké
 jiné; prosím doplňte:

Jste:

- zaměstnanec podnikatel nezaměstnaný student důchodce
 na rodičovské dovolené; v domácnosti ostatní; prosím doplňte:

V případě zaměstnanců a podnikatelů: Jaká je Vaše současná profese?

V případě nezaměstnaných, důchodců a osob v domácnosti: Jaká byla Vaše profese?